

UNIVERZITET U SARAJEVU

- SENAT –

Broj: 01-I-772/07

Sarajevo, 11.04.2007. godine

Na osnovu člana 167. stav 1 tačka 23. Pravila Univerziteta u Sarajevu, Senat je, na 4. sjednici održanoj 11. 04. 2007. godine, usvojio prečišćeni tekst i d o n i o

ETIČKI KODEKS UNIVERZITETA U SARAJEVU

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim kodeksom regulišu se:

- temeljna načela kojih su se dužni pridržavati univerzitetski nastavnici, saradnici, naučnici i istraživači (u daljem tekstu: nastavnici);
- neprihvatljiva ponašanja;
- profesionalna prava i obaveze;
- disciplinske mjere, koje se mogu poduzimati protiv nastavnika koji se ne pridržavaju odredbi iz ovog kodeksa, a koji obavljaju naučno-nastavnu ili umjetničko-nastavnu i naučno-istraživačku djelatnost na Univerzitetu u Sarajevu (u daljem tekstu: Univerzitet).

II TEMELJNA NAČELA

1. Ljudska prava, poštivanje integriteta i dostojanstva osobe

Član 2.

Univerzitet svakom članu/članici akademske zajednice ima obavezu osigurati uživanje svih ljudskih prava koja se ostvaruju unutar te zajednice, te druga prava koja jamče Ustav i drugi pozitivni propisi u Bosni i Hercegovini.

Svi članovi/članice Univerziteta trebaju biti poštovani i uvažavani kao osobe u skladu sa pravima koja proizilaze iz poštivanja njihovog života, integriteta i dostojanstva.

Univerzitet je dužan da svim svojim članovima prizna pravo i omogući uslove za nesmetan profesionalni razvoj i usavršavanje, u skladu sa mogućnostima, te u mjeri kojoj pravo jednog člana zajednice ne zadire u isto pravo drugog člana zajednice.

Svi članovi/članice Univerziteta imaju obavezu i odgovornost prema drugima u smislu poštenog, iskrenog i nepristrasnog ponašanja, uzdizanju profesionalnog i stručnog rada, a sve u svrhu zajedničkog dobra svih članova/članica Univerziteta, kao i akademske zajednice u cjelini.

2. Jednakost i pravednost

Član 3.

Načelo jednakost i pravednosti čini osnov ponašanja svakog člana/članice Univerziteta i podrazumijeva isključenje svakog vida diskriminacije, zlostavljanja, iskorištavanja ili uznemiravanja.

Univerzitet ima dužnost da osigura uslove rada za ostvarenje načela jednakosti i pravednosti i koji će svim članovima/članicama akademske zajednice osigurati jednake uslove za ostvarivanje profesionalnih obaveza, iskazivanje intelektualnih sposobnosti, te napredovanja.

Članovi/članice univerzitetske zajednice ne smiju zloupotrebjavati svoj autoritet i ne smiju dopustiti da lični interesi i odnosi umanje efekte objektivnog i profesionalnog prosuđivanja i tako ugroze etičko i profesionalno obavljanje radnih obaveza.

3. Akademska sloboda

Član 4.

Univerzitet podupire i štiti slobodu mišljenja i izražavanja kao temeljnu vrijednost i snagu akademskog života i rada.

Članovi/članice akademske zajednice u svojim istraživanjima trebaju se voditi idejom slobode istraživanja, izražavati svoje pravo kritiziranja i ispitivanja društvenih vrijednosti i struktura, a sve u svrhu traganja za istinom i stjecanja i distribucije znanja.

Univerzitet treba štiti sve svoje članove/članice od svakog pokušaja ograničavanja, onemogućavanja ili uskraćivanja ove slobode.

4. Profesionalno ponašanje

Član 5.

Univerzitet očekuje od članova/članica univerzitetske zajednice da odgovorno, profesionalno i etički besprijekorno ispunjavaju svoje obaveze prema studentima/studenticama, kolegama/kolegicama i ostalim zaposlenim/zaposlenicama na Univerzitetu.

Obaveza članova/članica univerzitetske zajednice je da poštuju kriterije stručnosti i uspješnosti, da se stalno stručno usavršavaju unutar svog interesno-profesionalnog područja i da svoj rad utemeljuju na načelima saradnje i zajedništva u profesionalnim odnosima u cilju što boljeg iskorištenja univerzitetskih resursa.

5. Poštivanje zakona i pravnih postupaka

Član 6.

Članovi/članice univerzitetske zajednice su obavezni poštivati sve pravne propise i pravne postupke koji se tiču njih i njihovih obaveza kao članova te zajednice.

Univerzitet ima obavezu osigurati uslove koji bi omogućili da svi članovi/članice univerzitetske zajednice budu upoznati sa svojim pravima i obavezama .

Univerzitet je dužan osigurati jednaku mogućnost pritužbe i ravnopravan položaj u postupku ispitivanja povreda odredbi iz Etičkog kodeksa.

III NEPRIHVATLJIVA PONAŠANJA

1. Diskriminacija

Član 7.

Svaki oblik neposredne i posredne diskriminacije zasnovan na religiji, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, rasi, spolu, spolnoj orijentaciji, imovinskom stanju, porijeklu, porodičnom statusu, trudnoći, invalidnosti, tjelesnom izgledu, političkom uvjerenju i zdravstvenom stanju, smatraju se nedopustivim.

Isključivi i jedini kriterij za ocjenu i napredovanje mora biti stručnost, sposobnost, profesionalnost, osposobljenost i rezultati na profesionalnom planu.

2. Uznemiravanje

Član 8.

Svaki čin neprimjerenog ponašanja prema drugoj osobi koji ima za cilj ili koji u stvari predstavlja povredu ličnog dostojanstva, ometa obavljanje radnih zadataka ili smanjuje kvalitetu života te osobe.

Svaki čin, pojedinačan ili ponavlján bilo verbalni ili neverbalni ili fizički kao i stvaranje neugodnih i neprijateljskih radnih i obrazovnih okolnosti dovodi do zastrašivanja i ometanja druge osobe.

Alkoholizirno stanje se ne smije posmatrati kao olakšavajuća okolnost u slučajevima uznemiravanja, pošto je i ono samo po sebi jedno ozbiljno kršenje Etičkog kodeksa.

3. Seksualno uznemiravanje

Član 9.

Seksualno uznemiravanje je nedopustivo ponašanje, koje u suštini predstavlja izostanak pristanka ili odbijanje druge strane, a tiče se:

- upućivanje verbalnih i fizičkih prijedloga seksualne naravi drugoj osobi;
- fizičko napastvovanje;
- iznošenje šala ili aluzija koje su seksualno obojene, uključujući opaske u vezi spola i seksualne orijentacije;
- ruganje i ismijavanje na seksualnoj osnovi;
- izlaganje druge osobe uvredljivom i uznemirujućem materijalu;
- zahtijevanje seksualnih usluga.

Neprihvatljivim ponašanjem se ima smatrati i neprijavljanje seksualnog uznemiravanja, bilo odgađanjem prijave ili neistraživanje prijavljenog seksualnog uznemiravanja.

Seksualni odnosi između članova/članica univerzitetske zajednice koji su zasnovani na obostranoj saglasnosti su u sferi privatnosti i nisu u domenu legitimnih prava Univerziteta u slučaju neprihvatljivih ponašanja Etičkog kodeksa.

4. Objektivnost i nepristrasnost

Član 10.

Evaluacija djelatnosti i profesionalne kompetencije bilo kojeg člana/članice univerzitetske zajednice ne smije počivati na kriterijima koji nisu relevantni za tu djelatnost i obaveze.

Članovi/članice zajednice ne smiju dopustiti da predrasude bilo koje vrste utječu na njihovu objektivnost u akademskim, istraživačkim, administrativnim, poslovnim i upravljačkim djelatnostima, a to se posebno odnosi na pitanja koja dotiču prava pojedinaca ili manjinskih grupa.

IV PROFESIONALNA PRAVA I ODGOVORNOSTI

1. Načelo prenošenja znanja

Član 11.

Nastavnik/nastavnica je dužan pridržavati se slijedećih načela obavljajući ulogu učitelja u akademskoj zajednici, i to:

- tačnost i preciznost, reprezentativnost, aktuelnost sadržaja predmeta i osiguranje primjerene pozicije predmeta unutar studija;
- omogućavanje studentu/studentici optimalnog i djelotvornog postizanja ciljeva predmeta;
- obezbijediti jednake mogućnosti unapređenja znanja za sve studente/studentice;
- temeljni zadatak nastavnika/nastavnice je da doprinese intelektualnom razvoju studenta/studentice, bar u okviru njegovog predmeta i profesionalnog domena, te izbjegavanje svakog oblika djelatnosti koji bi mogao dovesti do ometanja ovog procesa;
- osiguranje evaluacije i ocjenjivanja studenata/studentica koje je zasnovano na valjanosti, otvorenosti, pravdenosti i objektivnosti i koje mora biti pravovremeno, što podrazumijeva javnost i transparentnost ispita i vježbi;
- poštovanje digniteta svojih radnih kolega/kolegica u cilju ostvarivanja zajedničkog cilja u interesu napredovanja studenata/studentica;
- realizacija i poštovanje obrazovnih ciljeva, strategija i standarda institucije na kojoj radi u svrhu napredovanja studenata/studentica;
- onemogućavanje uslovljavanja pristupanja ispitu van konteksta nastavnog plana i programa (kupovina vlastitog udžbenika i sl.);
- prihvatanje konstruktivne kritike, mišljenja studenata/studentica o svojoj obrazovnoj i nastavnoj kompetenciji.

2. Kontinuirano usavršavanje

Član 12.

Članovi/članice univerzitetske zajednice planiraju, provode i izvještavaju o svojim naučnim istraživanjima i nastavnim djelatnostima u skladu sa opštim načelima i standardima nastavničke i naučne kompetentnosti.

Obaveza svih članova/članica zajednice je da se kontinuirano usavršavaju i da ustraju na uzdizanju standarda i znanja unutar izabranog naučno-nastavnog područja.

3. Profesionalno napredovanje

Član 13.

Univerzitet je dužan osigurati svim članovima/članicama akademske zajednice jednake uslove za napredovanje, a koji se temelje na ispunjavanju profesionalnih obaveza.

Elementi koji su osnov za vršenje procjene profesionalne uspješnosti moraju biti objektivni i nepristrasni, te utemeljeni na definisanim i transparentnim kriterijima.

Ako više kandidata/kandidatkinja ispunjavaju profesionalne uslove, prilikom zapošljavanja ili unapređenja u više zvanje, prednost treba dati spolnoj skupini koja je manje zastupljena.

Profesionalna je odgovornost i obaveza nastavnika/nastavnice brinuti se o podmlađivanju akademske zajednice, te poticati napredovanje i osamostaljivanje mlađih nastavnika/nastavnica i članova/članica te zajednice.

4. Transparentnost i tajnost

Član 14.

Univerzitet u Sarajevu primjenjuje transparentnost u svom radu i propisima kao jednu od temeljnih vrijednosti.

Svi propisi za čije donošenje Univerzitet ima ingerencije trebaju biti jasni, precizni, nedvosmisleni i dostupni svima.

Akademska zajednica treba uvažavati ovu vrijednost transparentnosti i dostupnosti kriterija i postupaka ispunjavanja profesionalnih obaveza (ispiti, upisi, napredovanje u struci i sl.).

Svi članovi/članice akademske zajednice, koji kroz svoj rad na Univerzitetu dolaze u dodir sa podacima koji imaju status povjerljivosti, trebaju štititi tajnost tih podataka.

Status takvih podataka je definisan Pravilima Univerziteta i nije dopušteno otkrivanje istih drugim članovima zajednice ili nekoj drugoj strani, osim u slučaju ako postoji neka profesionalna ili zakonska obaveza da se takve informacije objave.

5. Javno nastupanje

Član 15.

Svjesni uloge Univerziteta u društvu, podupire se pravo članova/članica akademske zajednice da javno nastupaju i slobodno se izražavaju, što podrazumijeva i nastupe pred publikom, u elektronskim i štampanim medijima, kao i kroz druge oblike djelovanja, a za dobrobit zajednice u cjelini.

Članovi/članice akademske zajednice koji imaju više zvanje ne smiju ograničavati, niti onemogućavati javno istupanje članovima/članicama akademske zajednice sa nižim zvanjem, niti taj nastup bilo čime uslovljavati.

Članovi/članice akademske zajednice koji javno nastupaju u ime i za račun Univerziteta, dužni su to jasno i nedvosmisleno saopštiti da zastupaju initerese Univerziteta, prilikom javnog istupa, te se od njih očekuje da istupaju u skladu sa najvišim profesionalnim i etičkim standardima.

U javnim nastupima članovi akademske zajednice ne smiju neargumentirano diskreditirati institucije i pojedince.

Prilikom javnih nastupa moraju se poštovati opšteprihvaćena moralna načela.

Javnim nastupima se smatraju izlaganja na sjednicama, javnim skupovima, te nastupi u svim vrstama medija.

6. *Primanje poklona i drugih dobara*

Član 16.

Obaveza članova/članica akademske zajednice je otklanjanje svakog pokušaja korupcije.

Članovi/članice akademske zajednice ne smiju tražiti poklone, poticati poklanjanje niti primiti poklone za sebe ili neku drugu osobu, ako postoji opasnost da to posredno ili neposredno utiče na njihovu objektivnost, ispunjavanje profesionalnih obaveza te poštivanje prava i dužnosti.

7. *Sukob interesa*

Član 17.

Svi članovi/članice akademske zajednice trebaju izbjegavati sukobe interesa, koji su definisani u lex specialis za sve javne ustanove.

Posebno je opasan i nedopustiv svaki oblik nepotizma.

Članovi/članice akademske zajednice moraju razdvojiti vanuniverzitetske djelatnosti, koje mogu uključivati finansijske ili druge interese, od aktivnosti na Univerzitetu, u slučaju da one dovode u pitanje ili su u sukobu sa profesionalnim obavezama članova/članica zajednice.

8. *Etičnost u naučnom istraživanju*

Član 18.

U svom naučno-istraživačkom radu članovi/članice akademske zajednice pridržavaju se slijedećih načela etičnosti, i to:

- nedopušteno je odstupanje, namjerno ili iz zanemarenja, od prihvaćenih postupaka istraživanja koje može dovesti do raznovrsnih povreda, fizičkih i psihičkih, kako ljudi tako i životinja, kao i tajenje takvih aktivnosti, ako ih provode drugi članovi/članice akademske zajednice;
- primjenjivati načelo svjesnog i informiranog pristanka ispitanika/ispitanice, štiti njihova prava i dostojanstvo kao osobe, te brinuti o životinjama koje se koriste u eksperimentalne svrhe;
- Planirajući, provodeći i izvještavajući o naučno-istraživačkom radu, članovi/članice akademske zajednice trebaju do najmanje moguće mjere svesti pogrešno tumačenje rezultata. Nije dopušteno izmišljanje, namjerno podešavanje i tendenciozno tumačenje naučno-istraživačkog rada.

9. *Autorstvo naučno-istraživačkih radova i drugih dokumenata*

Član 19.

Neprihvatljivo je kršenje normi i vrijednosti intelektualnog poštenja.

Svaki oblik plagiranja radova i ideja smatraće se neposrednom povredom ovog etičkog kodeksa.

Svi članovi/članice akademske zajednice koji sudjeluju u naučno-istraživačkom i nastavnom radu moraju jamčiti izvornost svojih objavljenih radova, te tačnost i poštenje u prezentaciji i navođenju informacija.

Od članova/članica akademske zajednice se traži da navedu kao autore samo one učesnike koji su intelektualno učestvovali u procesu nastajanja naučnog rada.

Ne odobrava se i smatra se neetičnim svako krivotvorenje i preuzimanje radova drugih, bez njihova znanja ili odobrenja.

Nedopustivim se smatra krivotvorenje ili pogrešno tumačenje akademskih dostignuća.

Univerzitet je obavezan jednako tretirati i štiti pravo na intelektualno vlasništvo nad prikupljenim podacima svih članova/članica akademske zajednice.

10. Odgovornost prema akademskoj zajednici

Član 20.

Profesionalna djelatnost članova/članica akademske zajednice treba, u što većoj mogućoj mjeri, doprinositi ostvarenju ciljeva i zadataka Univerziteta.

Treba voditi računa o dobru i interesima Univerziteta, u duhu akademske slobode, što podrazumijeva: ispitivanje, argumentirane rasprave, kritike, toleranciju te poštena i profesionalna traganja za optimalnim rješenjima.

U tom smislu neprimjerenim se smatraju slijedeće aktivnosti:

- Korištenje imena i logotipa Univerziteta u privatne svrhe, a sa ciljem stvaranja dojma univerzitetskog autoriteta;
- Namjerno prezentiranje, u javnosti, ličnih stavova, kao stavova Univerziteta, a radi sticanja lične koristi;
- Podsticanje drugih članova/članica akademske zajednice na nepoštovanje univerzitetskih pravila;
- Korištenje univerzitetske imovine ili pogodnosti u cilju pribavljanja imovinske, lične, komercijalne koristi, a bez posebnog odobrenja,
- Bilo koja aktivnost (lobiranje, zloupotreba autoriteta i sl.) u cilju omogućavanja povlaštene pozicije pojedinaca ili skupine a na štetu profesionalnih kriterija.

V MJERE

Član 21.

Etički komitet Univerziteta u Sarajevu u svom radu, a na osnovu predavki i pritužbi pojedinaca, ustanova ili grupe ljudi, utvrđuje odgovornost, predlaže provođenje postupka i utvrđuje prijedlog mjere, koju potvrđuje Senat Univerziteta u Sarajevu.

1. Odgovornost

Član 22.

Član/članica akademske zajednice može se smatrati odgovornom zbog kršenja prava i obaveza utvrđenih Etičkim Kodeksom Univerziteta u Sarajevu, nastalih kao rezultat njegove krivice

Povrede dužnosti mogu biti:

- a) nepridržavanje odredbi iz Etičkog kodeksa Univerziteta;
- b) bavljenje djelatnostima ili radom koji je u suprotnosti sa interesima nastave;
- c) neblagovremeno i neuredno izvršenje povjerenih poslova i zadataka;
- d) neprimjereno ponašanje prema studentima, saradnicima i drugim licima.

2. Postupak

Član 23.

Na osnovu prispjelih predstavlki, članovi Etičkog komiteta imaju pravo da protiv uposlenog lica za kojeg postoji pretpostavka da je prekršio Etički Kodeks Univerziteta Sarajevo, uz diskreciju podnesu zahtjev za provođenje postupka Senatu Univerziteta.

Prilikom primanja zahtjeva za provođenje postupka protiv člana/članice akademske zajednice, Komitet, putem pravne službe Sekretarijata Univerziteta u Sarajevu:

- a) izdaje, po prijemu informacije, pismenu potvrdu osobi koja je zahtjev predala, a istovremeno se pismena potvrda šalje i instituciji;
- b) osigurava osobi koja je predala zahtjev diskreciju postupka pred Komitetom;
- c) nakon provedenog postupka predlaže Senatu mjere, a u slučaju da smatra da povreda dužnosti od strane člana/članice akademske zajednice zaslužuje strožiju mjeru, predmet će proslijediti nadležnoj insituciji, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa kojeg se to tiče.

Komitet je nadležan za utvrđivanje prijedloga mjere za sve članove/članice akademske zajednice Univerziteta i može predložiti Senatu izricanje mjere u skladu sa članom 24. ovog kodeksa..

Član/članica akademske zajednice, protiv kojeg/koje se vodi postupak može tražiti od Etičkog Komiteta preispitivanje izvještaja i/ili mjere, te:

- a) imati pristup administrativnom dosjeu koji se nalazi pred Komitetom;
- b) ostvariti pravo da bude saslušan i dobije pravnog zastupnika pred institucijom i Komitetom.

3. Mjere

Član 24.

U slučaju da je Etički Komitet za člana/članicu akademske zajednice i uposlenika Univerziteta utvrdio da je učinio povredu Etičkog kodeksa Univerziteta, komitet može predložiti Senatu izricanje slijedećih mjera:

- a) pismena opomena;
- b) pismeni ukor;
- c) isključenje iz naučno-nastavnog procesa na određeno vrijeme;

Sve ove disciplinske mjere izriče Senat, a za njihovu realizaciju zadužena je matična visokoškolska ustanova.

VI ZAVRŠNE ODREDBE

Član 25.

Ovaj kodeks stupa na snagu danom donošenja, čime prestaje važnost Kodeksa nastavničke etike, donesenog 20. 02. 2002. godine.

REKTOR

Prof. dr. Faruk Čaklović, s.r.